

Učenci osnove pisanja

**Pisna dela v visokem šolstvu
in osnove raziskovanja**

Tretja izdaja

Nada Trunk Širca
Valentina Jošt Lešer
Vesna Skrbinjek

Učbeniki MFDPS

Glavni urednik
dr. Valerij Dermol

Člani uredništva
dr. Kristijan Breznik
dr. Drago Dubrovski
dr. Špelca Mežnar
dr. Janez Šušteršič
dr. Nada Trunk Širca

ISSN 2232-6332

Pisna dela v visokem šolstvu in osnove raziskovanja

dr. Nada Trunk Širca
Valentina Jošt Lešer
Vesna Skrbinjek

Recenzent
dr. Valerij Dermol

Izdala in založila
Mednarodna fakulteta za družbene
in poslovne študije
Mariborska cesta 7
3000 Celje

3. izdaja

Celje · 2015

Naklada · 500 izvodov

Cena · 16,00 EUR

© 2015 Mednarodna fakulteta za družbene in poslovne študije

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

001.818(075.8)

TRUNK Širca, Nada

Pisna dela v visokem šolstvu in osnove raziskovanja : učbenik / Nada Trunk Širca,
Valentina Jošt, Vesna Skrbinjek. – 3. izd. – Celje : Mednarodna fakulteta za družbene
in poslovne študije, 2015. – (Učbeniki MFDPS, ISSN 2232-6332)

ISBN 978-961-6813-36-5

1. Jošt, Valentina 2. Skrbinjek, Vesna
281256704

**MEDNARODNA FAKULTETA
ZA DRUŽBENE IN POSLOVNE ŠTUDIJE**

**PISNA DELA V VISOKEM ŠOLSTVU
IN OSNOVE RAZISKOVANJA**

Nada Trunk Širca

Valentina Jošt Lešer

Vesna Skrbinjek

Celje, oktober 2015

POVZETEK

Namen izdaje priročnika »Pisna dela v visokem šolstvu in osnove raziskovanja« je približati pravila, navodila in napotke, ki jih je potrebno upoštevati pri pisanju in nastajanju pisnega dela, širšemu krogu udeležencev v visokošolskem procesu. Pozornost smo namenili različnim vrstam pisnih del v visokem šolstvu, njihovi strukturi in oblikovno-tehničnim značilnostim, uporabi znanstvenega aparata in ustreznemu spoštovanju avtorskih pravic, slovničnim in jezikovnim napotkom, osnovam raziskovanja in mentorstva ter napotkom za javno predstavitev pisnega dela. Strukturno, vsebinsko in oblikovno priročnik sledi omenjenim pravilom, navodilom in napotkom. Opira se na ugotovitve iz literature, predpisane standarde in izkušnje enega od slovenskih visokošolskih zavodov.

Ključne besede: pisna dela v visokem šolstvu, osnove raziskovanja, napotki

ABSTRACT

The purpose of publishing the guide “Written Works in Higher Education and Fundamentals of Research” is to inform a wider circle of participants in the higher education process about the rules, instructions and guidelines for writing and preparing written works. The guide covers various types of written works in higher education, their structure, design and technical characteristics, the use of scientific apparatus and respect for copyright, grammatical and linguistic guidelines, the fundamentals of research and mentoring, and guidelines for public presentations of written works. The structure, content and design of the guide follow the rules, instructions and guidelines contained in it. The guide is based on findings from literature, the desired standards and the experience gained at one of the higher education institutions.

Keywords: written works in higher education, fundamentals of research, guidelines

VSEBINA

1	UVOD	1
2	VRSTE PISNIH DEL	3
2.1	Kratek pisni izdelek	3
2.2	Seminarska naloga	4
2.3	Projektna naloga	4
2.4	Diplomsko delo (zaključno delo na 1. stopnji)	4
2.5	Magistrska naloga (zaključno delo na 2. stopnji)	5
2.6	Doktorska disertacija (zaključno delo na 3. stopnji)	5
3	STRUKTURA PISNIH DEL	6
3.1	Struktura pisnih del	6
3.1.1	Predhodne sestavine	6
3.1.2	Sestavine glavnega besedila	8
3.1.3	Končne sestavine	10
3.2	Platnica in vezava pisnih del	11
4	OBLIKOVNO-TEHNIČNA PODOBA PISNIH DEL	12
4.1	Priprava strani	12
4.2	Natis	12
4.3	Pisava	12
4.4	Številčenje strani	13
4.5	Odstavki in razmiki	14
4.6	Členitev besedila na podnaslove (podpoglavja)	14
4.7	Seznami oziroma naštevanja v besedilu	14
4.8	Slike in preglednice	15
5	UPORABA ZNANSTVENEGA APARATA	19
5.1	Prezemanje	19
5.1.1	Dobesedno prevzemanje: citat	19
5.1.2	Nedobesedno prevzemanje: parafraza in povzetek	20
5.2	Dokumentiranje	20
5.2.1	Dokumentiranje z bibliografskimi sklici	20
5.2.2	Dokumentiranje z bibliografskimi opisi	23
5.3	Uporaba sprotnih opomb	28
6	AVTORSKE PRAVICE IN PLAGIATORSTVO	30
7	SKRB ZA SLOVENSKE JEZIK	32
7.1	Pravopisna ustreznost	32
7.2	Slogovna ustreznost	32
8	OSNOVE RAZISKOVANJA	33
8.1	Kvantitativno ali kvalitativno raziskovanje oziroma metodologija	33
8.2	Kako in kaj raziskovati?	36
8.2.1	Izbor teme/področja raziskovanja: kaj bomo raziskovali	36
8.2.2	Pregled literature: seznanimo se s teorijami, kaj že obstaja	36

8.2.3	Proučevanje literature in izbor teoretičnih izhodišč.....	37
8.2.4	Opredelitev problema: zožimo izbrano temo.....	37
8.2.5	Določimo metode za reševanje problema	38
8.2.6	Pridobivanje podatkov	38
8.2.7	Izbrane metode.....	40
8.2.8	Analiza podatkov in interpretacija rezultatov raziskave.....	44
8.2.9	Ugotovitve.....	44
9	MENTORSTVO	45
10	PREDSTAVITEV PISNEGA DELA	46
10.1	Priprava gradiva.....	46
10.2	Priprava nastopa.....	47
11	LITERATURA IN VIRI	48
12	PRILOGE.....	50
	Priloga A: Pregled strukture in obvezne sestavine različnih vrst pisnih del	
	Priloga B: Vzorec platnice	
	Priloga C: Vzorec naslovne strani	
	Priloga Č: Primer izjave o avtorstvu za diplomsko delo	
	Priloga D: Kontrolni list tehnične presoje besedila na 1. stopnji	
	Priloga E: Kontrolni list tehnične presoje besedila na 2. stopnji	
	Priloga F: Strip o mentorstvu	
	Priloga G: Matrika ocenjevanja raziskovalnih nalog	

SLIKE

<i>Slika 3.1:</i> Sestavine pisnega dela v visokem šolstvu	6
<i>Slika 4.1:</i> Primer členitve	14
<i>Slika 4.2:</i> Primera naštevanja	15
<i>Slika 4.3:</i> Primer preglednice	16
<i>Slika 4.4:</i> Primer stolpčnega grafa	16
<i>Slika 4.5:</i> Primer paličnega grafa	17
<i>Slika 4.6:</i> Primer vrstičnega grafa	17
<i>Slika 4.7:</i> Primer polarnega grafa.....	18
<i>Slika 4.8:</i> Primer tortnega grafa	18
<i>Slika 5.1:</i> Umeščanje bibliografskega sklica med besedilo	21
<i>Slika 5.2:</i> Navedba strani v bibliografskem sklicu.....	21
<i>Slika 5.3:</i> Navedba mesta prevzetega besedila.....	21
<i>Slika 6.1:</i> Definicija iz <i>Slovarja slovenskega knjižnega jezika (SSKJ)</i>	31
<i>Slika 8.1:</i> Sekundarni in primarni podatki	39
<i>Slika 8.2:</i> Vrste podatkov	40
<i>Slika 8.3:</i> Primer – kako in katero metodo izbrati.....	40
<i>Slika 9.1:</i> Mentorstvo	45

PREGLEDNICE

<i>Preglednica 4.1: Postavitev in oštevilčenje strani sestavin pisnega dela</i>	13
<i>Preglednica 5.1: Oblike bibliografskih sklicev</i>	21
<i>Preglednica 5.2: Monografija z enim avtorjem</i>	23
<i>Preglednica 5.3: Monografija z dvema ali več avtorji.....</i>	24
<i>Preglednica 5.4: Monografija z več izdajami</i>	24
<i>Preglednica 5.5: Zbornik ali monografija z enim ali več uredniki</i>	24
<i>Preglednica 5.6: Poglavlje v monografiji ali zborniku z enim ali več uredniki</i>	24
<i>Preglednica 5.7: Zakoni, podzakonski akti in druga zakonodaja</i>	25
<i>Preglednica 5.8: Publikacije s spletne strani</i>	25
<i>Preglednica 5.9: Elektronska knjiga</i>	25
<i>Preglednica 5.10: Diplomsko delo, magistrska naloga, doktorska disertacija, raziskovalna naloga ali raziskovalno poročilo.....</i>	26
<i>Preglednica 5.11: Članek v časopisu (dnevnik, tednik, mesečnik)</i>	26
<i>Preglednica 5.12: Članek v znanstveni reviji in internetni članki tiskanih revij.....</i>	26
<i>Preglednica 5.13: Internetni članki v internetnih revijah</i>	26
<i>Preglednica 5.14: Spletna stran organizacije brez naslova, avtorja in leta.....</i>	27
<i>Preglednica 5.15: Samostojni neperiodični internetni vir z naslovom in z ali brez znanega avtorja</i>	27
<i>Preglednica 5.16: Poglavlje iz internetnega vira</i>	27
<i>Preglednica 5.17: Ustni vir</i>	27
<i>Preglednica 5.18: Posnetek intervjuja, dostopnega v arhivu.....</i>	28
<i>Preglednica 5.19: Avdio-vizualni mediji.....</i>	28
<i>Preglednica 5.20: Interno gradivo</i>	28
<i>Preglednica 8.1: Temeljne razlike med pozitivizmom in nepozitivizmom.....</i>	34
<i>Preglednica 8.2: Sinonimi paradigem</i>	34
<i>Preglednica 8.3: Značilnosti pozitivizma in nepozitivizma</i>	35
<i>Preglednica 8.4: Kvalitativna in kvantitativna metodologija</i>	38
<i>Preglednica 8.5: Slovenske in tuje baze podatkov (izbor)</i>	39
<i>Preglednica 8.6: Vrste metod, pridobivanje in obdelava podatkov.....</i>	43

KRAJŠAVE

APA – American Psychological Association

CBE – Council of Biology Editors

MFDPŠ – Mednarodna fakulteta za družbene in poslovne študije

MLA – Modern Language Association

OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development

SSKJ – Slovar slovenskega knjižnega jezika

VPIS – Visokošolska prijavno-informacijska služba

ZASP – Zakon o avtorski in sorodnih pravicah

1 UVOD

Priročnik »Pisna dela v visokem šolstvu in osnove raziskovanja« je namenjen širšemu krogu udeležencev visokega šolstva, ki se v času svojega študija, na različnih stopnjah, spoprijemajo z različnimi vrstami pisnih del. Zapisana navodila so namenjena tako študentom kot učiteljem ter zajemajo praktične informacije o osnovah raziskovanja, pisanja in oblikovanja, uporabi znanstvenega aparata in drugih načelih, pomembnih v visokem šolstvu. V želji po zagotavljanju kakovosti pisnih del si poleg usmerjanja in vodenja študentov skozi proces nastajanja pisnega dela prizadevamo tudi za osveščanje o pomembnosti pisnih del v visokošolskem prostoru, saj so le-ta dragocen prispevek znanja k visokošolski dejavnosti in odraz kakovostnega dela vsakega visokošolskega zavoda. Zavedamo se obsežnosti problematike, zato priročnik vsebuje splošna navodila za vsa visokošolska besedila, pri čemer smo uporabili navodila enega izmed visokošolskih zavodov, in sicer Mednarodne fakultete za družbene in poslovne študije v Celju (v nadaljevanju MFDPŠ), kot je razvidno iz priloge. Vsak visokošolski zavod pa ima svoje posebnosti, ki so za njihove študente objavljene v internih visokošolskih informacijskih sistemih.

Pisna dela, značilna za visoko šolstvo, vključujejo krajše pisne izdelke, seminarske naloge, projektne naloge, diplomska dela (zaključna dela na 1. stopnji), magistrske naloge (zaključno delo na 2. stopnji), doktorske disertacije (zaključno delo na 3. stopnji) ter strokovne in znanstvene članke.

Vsebina priročnika je razdeljena na deset poglavij. Prvo poglavje se začne z uvodom, ki ga običajno vsebujejo vsa pisna dela v visokem šolstvu. V drugem poglavju opisujemo splošne značilnosti različnih vrst pisnih del. Sledi tretje poglavje, v katerem se osredotočamo na značilno strukturo, in v četrtem poglavju na oblikovno-tehnično podobo pisnih del. Peto poglavje daje natančne napotke za pravilno uporabo znanstvenega aparata na podlagi sloga prevzemanja in dokumentiranja literature in virov American Psychological Association (APA). Šesto poglavje je namenjeno osveščanju in spoštovanju avtorskih pravic ter izpostavlja problem plagiatstva. Sedmo poglavje opozarja na pravopisno pravilnost in pravilno jezikovno izražanje. Osmo poglavje je namenjeno razjasnitvi osnovnih pojmov raziskovalne metodologije in procesa raziskovanja. V devetem poglavju pišemo o odnosu mentor – študent in o splošnih načelih mentorstva. Poleg načel pravilnega pisanja besedila je pomembna tudi njihova javna predstavitev, zato se v zadnjem oz. desetem poglavju osredotočamo na napotke za pripravo in izvedbo govornega nastopa.

Pisanje pisnih del je veščina, ki jo usvojimo skozi proces učenja. Potrebno je veliko vaje in izkušenj, da oblikujemo svoj slog pisanja. Procesu učenja je prilagojen ta priročnik, ki naj bo dobra popotnica vsem, vključenim v snovanje pisnih del.

Pred vami je tretja, prenovljena izdaja, ki smo jo dopolnili in obogatili s pomočjo pridobljenih pripomb in nasvetov. Kljub temu so morebitni predlogi, nasveti in izboljšave dobrodošli, saj si zelo prizadevamo za uporabnost in kakovost izdanega priročnika.